

Marek Skwara

O polskiej retoryce po 1945 roku

Przedstawiając czytelnikowi polskiemu antologię obcych tekstów poświęconych retoryce, nie od rzeczy wydaje się zaprezentowanie rodzimego dorobku retorycznego, tym bardziej że światowe i polskie badania retoryczne w drugiej połowie XX wieku i na początku wieku XXI były zupełnie inaczej uwarunkowane i do pewnego stopnia przyniosły inne rezultaty.

Dzieje polskiej retoryki po drugiej wojnie światowej można podzielić na kilka okresów. Pierwszy, który zawiera się między latami 1945–1970, określają prace będące kontynuacją badań przedwojennych (ich autorzy to znani naukowcy, którzy wyróżnili się publikacjami jeszcze przed 1939 rokiem); jednocześnie pojawiają się pierwsze prace naukowców młodszego pokolenia, do których należy przede wszystkim Mirosław Korolko¹.

Okres drugi to lata 1971–1977, w którym następuje znaczny wzrost liczby publikacji poświęconych retoryce, czego symbolami są między innymi: pierwsze wydanie *Słownika terminów literackich*², dwa – zredagowane przez Michała Głowińskiego – monograficzne działy przekładów „Pamiętnika Literackiego”³ i kolejne publikacje Mirosława Korolki⁴. Dla jednych badaczy lata siedemdziesiąte w Polsce to ponowny renesans retoryki, dla innych – wzmożona kontynuacja badań. Michał Rusinek pokazał, w jaki sposób refleksję historyczną nad retoryką i jej tradycją zdominowały dwa rodzaje konstatacji: „jedna głosi p o w r ó t retoryki, druga zaś